

945/1947—48. d. sz.

A budapesti Pázmány Péter
Tudományegyetem mélyen tisztelt Jog-
és Államtudományi Karához

BUDAPEST

Dr. Mártonffy Károly
egyetemi ny. r. tanárnak,

bírálati jelentése

Dr. Kubinszky Lajos miniszteri
osztályfőnök magántanári képesítése
tárgyában

Mélyen tisztelt Jog- és Államtudományi Kar!

Dr. Kubinszky Lajos miniszteri osztályfőnök úr, aki „A vallás- és közoktatásügyi igazgatási jog” című tárgykörből magántanári képesítésért folyamodott, kérvényéhez az alábbi, nyomtatásban megjelent dolgozatait mellékelte.

1. A vallás- és közoktatásügyi igazgatási jog vázlata, Budapest, 1947. — 291 lap.

2. A svájci egyetemek igazgatásának alapvonalai, Budapest, 1948. — 16 lap. Különnyomat a „Pénzügy és Közigazgatás” 1948. évi 1—2. számából.

3. Tájékoztató a vallás- és közoktatásügyi és nevelési igazgatási szakvizsga anyagának forrásairól, Budapest, 1944. — 54 lap.

4. Az állam, a szabad társadalom és a nevelés a cheltenhami kongresszus tükrében, Budapest, 1937. — 4 lap. „A jövő útjain” című pedagógiai folyóirat 1937. évi január—februári számában.

Folyamodó becsatolta még két kéziratban levő dolgozatát is.

5. A magyar egyetemről szóló 1848 : XIX. törvények alkotásának százéves évfordulója és az egyetemi tanítótestület fegyelmi joga című, 39 gépelt lapot kitevő sajtó alatt levő tanulmányát, továbbá

6. A közigazgatási jog helye a jogrendszerben. A közigazgatás működése. (A vallás- és közoktatásügyi minisztérium tisztviselői részére tartott továbbképző-tanfolyamon elhangzott előadás 1947. évi május hó 24. napján.) Kéziratban, 50 lap.

1. „A vallás- és közoktatásügyi igazgatási jog vázlata” című s a habilitáció egész témakörét felölelő munka folyamodónak egyben a legnagyobb terjedelmű dolgozata.

Az 1948-as centenáris esztendőben méltán ünnepelte a vallás- és közoktatásügyi minisztérium megalapításának évfordulóját. Az 1848 tavaszán megalakult minisztérium működése a szabadságharc miatt mindössze néhány hónapig tartott, mégis a második — 1867. utáni — minisztérium keretei már ekkor kialakultak, működésének alapjait első miniszterünk, Eötvös József már ekkor lerakta. Ebben természetesen nagy szerepet játszott az a körülmény, hogy mind a 48-as nagy minisztériumnak, mind pedig az 1867-ben megalakult kormányoknak ugyancsak Eötvös József volt a vallás- és közoktatásügyi minisztere. Több gondolatot, amelyet 48-ban hirdetett, 1867. után, második ugyancsak rövid minisztersége idején megvalósított, vagy legalább a megvalósulás útjára indított. A magyar vallás- és közoktatási ügyeket 1849—1860-ig az osztrák vallás- és közoktatásügyi minisztérium, 1860—1867-ig pedig a visszaállított helytartótanács, illetőleg az ennek kebelében működő — Studiorum Commissio — intézte. Az addig a helytartótanácsnál tárgyalt ügyeknek az egyes minisztériumok közötti szétosztása tárgyában 1867. február hó 17-én kelt királyi leirat állapította meg az újonnan megalakult vallás- és közoktatásügyi minisztérium ügykörét is. Ezen a beosztáson az eltelt 80 esztendő keveset változtatott. 1907-ben a belügyminisztériumból átkerült a színészet ügye, 1922-ben pedig az Országos Levéltár. Majd a sportügyeknek, tehát a testi kultúrának is főhatósága lett s maradt mind a mai napig. A filmügyek intézése, amely eddig megosztott a vallás- és közoktatásügyi és a belügyminiszter között, nemrégiben egységes szabályozást nyert. A filmügyek egységes irányítása és intézése céljából Országos Filmhivatalt és Filmipari Igazgatóságot szerveztek a miniszterelnökség felügyelete alatt.

Annak a nagyszámú és sokrétű jogszabályanyagának, amelyen a vallás- és közoktatásügyi igazgatás nyugszik, a középpontjában a nemzet szellemi életének kormányzata (irányítása, felügyelete, ellenőrzése) és igazgatása áll.

A szellemi élet igazgatását összefoglaló joganyag egységes, annak együttes tárgyalása tehát nemcsak azért megokolt, mert azt ugyanaz a kormányzati ág foglalja össze, de elméleti szempontból is helyes. Ha a görög nevelési eszményt — „ép testben ép lélek” — elfogadjuk, úgy a sportügyek is jó helyen vannak a

vallás- és közoktatásügyi igazgatás keretében. Egyedül az alapítványi ügyek igazgatása, mint tisztán jogi problémakör, kívánkoznék az igazságügyminiszter gondozása körébe. Annak viszont, hogy ez az ügykör is a vallás- és közoktatásügyi miniszter hatáskörébe került, történeti és a magyar államnak a katolikus egyházzal és a katolikus vallással való évszázados kapcsolata az oka.

Folyamodó ennek a terjedelmes joganyagának elvi szempontok szerint való rendszerezését és feldolgozását tűzte ki céljául.

A bevezetés a minisztériumban folyó ügyintézés szerint a vallás- és közoktatásügyi igazgatás anyagát általános igazgatási, vallásügyi, közművelődésügyi, közoktatásügyi és alapítványügyi igazgatásra tagolja.

A szerző az első rész fejezetében a közoktatásügyi, más néven tanügyi igazgatással foglalkozik. Nagy vonásokban tárgyalja a tanügyi igazgatás és iskolafelügyelet történeti kialakulását, a tanügyi hatóságok hatáskörét, a tankerületi főigazgatói hivatalokat, a tanulmányi felügyelők és körzeti iskolafelügyelők szerepét, az egyházi hatóságok alatt álló iskolák igazgatását és felügyeletét, a tanárok és tanítók elleni fegyelmi eljárás jogszabályait, a tanárok és tanítók illetményügyeit, a tanárok és tanítók alkalmazását. A három utóbbi az általános közszolgálati jognak is tárgya, de — helyesen — csupán a speciális rendelkezéseket tárgyalja.

Az első rész második fejezete nevelési rendszerünket tünteti fel az oktatás foka szerint. Kisdédnevelés (kisdédóvók), alsófokú iskolák (népiskolák, általános iskolák alsó tagozata, szakiskolák), középiskolák és középfokú iskolák (általánosan oktató iskolák, szakiskolák), különleges oktatási intézmények (dolgozók iskolái, paraszt dolgozók iskolái és előkészítő tanfolyamai).

Nevelési és oktatási rendszerünknek a hatóságok szerint való csoportosítása a következő:

A vallás- és közoktatásügyi miniszter főhatósága és főfelügyelete alatt, a tanfelügyelő és a tankerületi főigazgató közvetlen hatósága és felügyelete alatt álló intézmények.

Az iparügyi miniszter főhatósága és főfelügyelete alatt álló intézmények (ipari középiskolák, felsőipariskolák, ipari szakiskolák, nőipariskolák, iparostanonciskolák, iparostanoncotfolyamok, iparostanoncotthonok, a dolgozók ezekkel kapcsolatos iskolái).

A kereskedelem- és szövetkezetügyi miniszter főhatósága és főfelügyelete alatt álló intézmények (kereskedelmi középiskolák, kereskedelmi szaktanfolyamok, kereskedőtanonciskolák, kereskedőtanoncotfolyamok, gyorsíró-, gépíró- és szépiróiskolák és tanfolyamok, kereskedelmi szakiskolai tanulóotthonok, kereskedőtanoncotthonok és a dolgozók ezekkel kapcsolatos iskolái).

A földművelésügyi miniszter főhatósága és főfelügyelete alatt álló intézmények [mezőgazdasági középiskolák, kertészeti középiskola, középfokú mezőgazdasági szakiskolák, általános irányú mezőgazdasági képzéssel (parasztfőiskolák) és szakirányú mezőgazdasági képzéssel (esermajori tejipari szakiskola), magyar gazdaképzőiskolák, magyar gazdasszonyképzőiskolák, magyar állami gazdasági tanfolyamok felnőttek részére, egyéb, különleges szakképzést nyújtó mezőgazdasági iskolák (erdészeti szakiskola, méhészeti szakiskola, szőlészeti és borászati szakiskola, baromfitenyésztő tan-gazdaság stb.) és tanfolyamok]. — A mezőgazdasági szakoktatási főigazgató közvetlen hatósága és felügyelete alatt: mezőgazdasági középiskolák, magyar gazdaképző (gazdasszonyképző) iskolák, általános irányú mezőgazdasági szakiskolák, általános irányú mezőgazdasági iskolán kívüli oktatás.

A népjóléti miniszter főhatósága és főfelügyelete és a tisztifőorvos felügyelete alatt a kisdédóvóintézetek.

Az igazságügyminiszter főhatósága alatt a fiatalok javítóintézeteivel kapcsolatban felállított tanintézetek.

Az első rész harmadik fejezete az érvényes jog alapján sorra veszi és részletesen tárgyalja a nevelési és oktatási intézeteket, valamint a kisebbségi iskola-ügyet (népiskolák és általános iskolák, középiskolák, középfokú iskolák és szakforduló általános ügyekkel (általános és tantervi utasításokkal, rendtartásokkal, óravázlattal, tantárgy-felosztással, órarenddel). Tárgyalja a tanügyi igazgatás és az iskolai oktatás közötti kapcsolatot, megállapítja, hogy „a tanügyi igazgatással foglalkozó jogásztisztviselőnek tisztában kell lennie a korszerű nevelésnek leg- alább a hivatalos utasításokon keresztül leszárt célkitűzéseivel. Ha ugyanis ezzel ninesen tisztában, úgy közigazgatási tevékenysége céltalanul szétforgácsolódik,

mert végeredményben a közoktatásügyi igazgatás nem önmagáért, hanem azért van, hogy minél többen megfelelően részesülhessenek a műveltség ajándékaiban“.

A második rész a felsőoktatás [történeti áttekintését, az egyetemnek szervezetét, a főiskolák, tanárképzés, ösztöndíjak és diákjóléti intézmények, dolgozók egyetemi (főiskolai) tanfolyamait] és a magasművelődés (tudományos intézetek, külföldi tudományos kapcsolatok) ügyeit tárgyalja. Az egyetemek belső önkormányzati élete túlnyomóan szokásjogon nyugszik. A szervezetről szóló rész felöleli az egyetemek hatóságait és önkormányzatát és a kormányhatósági főfelügyeleti jogot, a tanítóttestületet, az egyetemi intézeteket és hivatalokat.

A harmadik rész a közművelődési igazgatást tárgyalja. Az első fejezet a Magyar Tudományos Akadémia szervezetét ismerteti. A második fejezet a művészeti igazgatásról, a Magyar Művészeti Tanácsról, a műemlékek fenntartásáról, az állami színházakról, a harmadik fejezet a művészeti szakoktatásról (középfokú és felsőfokú művészeti szakoktatásról), a negyedik fejezet a gyűjteményügyről, a múzeum-, könyvtár- és levéltárügy némely rendezéséről, a Magyar Nemzeti Múzeum önkormányzatáról és a belé tartozó intézményekről szól. A színházak életének közigazgatási területe, különösen a belső színházi ügyvitel eddig még nem dolgoztatott fel rendszeresen. Helyesen járt el tehát a folyamodó, amikor ezzel a résszel bővebben foglalkozott és megírta mindazt, amit a hivatalos kiadványokban nem lehet megtalálni. Az ötödik fejezet tárgyalja a szabadművelődés igazgatását és szervezetét, a hatodik fejezet a testedzés igazgatását és szervezetét. A közelmúltban megjelent kormányrendelet szerint „a magyar testnevelés és sport szervezése, irányítása és fejlesztése a vallás- és közoktatásügyi miniszter feladata (3190/1948. Korm. sz. r.).

Ugyane fejezetben tárgyalja a filmügyeket is, amelyekről a könyv megjelenése idején még nem volt egységes szabályozás. Az azóta megjelent 3810/1948. számú kormányrendelettel ez a szabályozás megtörtént.

A könyv negyedik része az alapítványi igazgatást tárgyalja. Bevezetőleg az alapítvány jogi természetét fejtegeti „Magyarország Magánjogi Törvénykönyvének“ javaslata alapján. Azután ismerteti a vallás- és közoktatásügyi minisztérium alapítványi ügykörét és a Közalapítványi Ügyigazgatóság feladatkörét, képviselői jogát és szervezetét.

A könyv ötödik része a vallásügyi igazgatásnak rövidre fogott, tömör, világos összefoglalását tartalmazza. A tételes jog alapján a vallás szabad gyakorlatát, a vallásfelekezetek viszonyosságát, a gyermekek vallásos nevelését, a házasság intézményét, a vallás büntetőjogi védelmét, a felekezeti anyakönyvek rendszerét és a lelkészek illetményeit tárgyalja.

A történeti előzmények bemutatásával tárgyalja a katolikus egyház kapcsolatait a magyar állammal, a katolikus egyházi önkormányzatot és a szerzetesrendeket.

Külön fejezetet szentel a vallásfelekezetek szervezetének, amely a külön egyházi jogszabályalkotásnak van fenntartva, így „az egyes hazai vallásfelekezetek szervezete (alkotmánya) és belső felekezeti igazgatási élete nem szorosan vett tárgyai az állami vallásügyi igazgatásnak“. „Mindazonáltal minthogy a hazai vallásfelekezetek kifejezetten belső, felekezeti igazgatási élete is az állam területén, az állami főfelügyeleti jog általánosságban meghatározott körén belül érvényesül, az állami és egyházi igazgatásnak számos olyan érintkezési felülete van, ahol a két igazgatási csoportot — állami és egyházi — szorosan elválasztani nem lehet.“ Ennek megfelelően tárgyalja a katolikus, a református, az evangélikus, a görögkeleti egyházak, az unitárius egyház és az izrealita (kongresszusi, ortodox, statusquoante) vallásfelekezet szervezetét.

A hazai görögkeleti egyházak igazgatási szabályait az újabb közjogi és közigazgatási munkák e kérdések rendezetlensége következtében jobbra már hatályban nem lévő jogszabályok alapján ismertették. A folyamodó e helyütt a történeti előzmények rövid bemutatása után bőségesen és következetesen mutatja be a hatályban lévő és már hatályon kívül helyezett lényeges jogszabályokat és a görögkeleti egyházak szervezetét a hatálybanlévők alapján igyekszik vázolni. Különös élel helyesen mutat reá arra az 1912-ben megjelent királyi rendeletre, amelyik a görögkeleti szerb egyház régi magyarországi szervezetét úgyszólván teljesen hatályon kívül helyezte, viszont ugyanakkor nyomatékosan kiemeli, hogy a közbejött események folytán újabb jogi rendezés azóta sem következett be. Hasonló rendszerezéssel mutatja be az unitárius egyház nehezen hozzáférhető anyagát.

E vázlatos ismertetés után véleményünket a következőkben foglalhatjuk össze.

A szerzőnek arra a megjegyzésére, hogy „szinte megfontolandó, szabad-e ezt az anyagot az átalakulásnak ennyire erőteljes menetében papírra vetni... amire a vázlat megjelenik, nem egy részét a rohanó újabb jogszabályalkotás már túl fogja haladni“, azt válaszolhatjuk, hogy könyve megírásával hézagpótló munkát végzett. Szerző helyesen állapítja meg, hogy „ezidőszerint nincsen olyan mű, amely olvasóját röviden végigvezetné ennek a jogterületnek minden részén, ismertetve a multból átnyúló összefüggéseket és a jelen állapotnak a felépítését.“ A közigazgatási joganyag — különösen a rendeleti rész — minden időben, különösen nagy gazdasági és társadalmi változások idején, rohamos átalakulásnak van alávetve. Alig telt el egy esztendő a könyv megjelenése óta, máris az új jogszabályok egész serege jelent meg. De ez a körülmény nem teszi feleslegessé, inkább szükségessé teszi az összefoglaló művek megírását. Hiszen a hivatalos lapokat, ahol ezek a jogszabályok megjelennek, kevesen olvassák. Ez időről-időre megjelenő összefoglaló művek teszik lehetővé a joganyagnak szélesebb körben való megismerését, s így hozzájárulnak a jogbiztonság növeléséhez. A vallás- és közoktatásügyi igazgatásban nem egy terület van, amelyet a szokásjog vagy kialakult gyakorlat szabályoz. Ezeknek a területeknek egészen sajátos életét éppen ezért nem lehet a közzétett jogszabályok alapján megírni. Ilyen területeket különösen a vallásügyi, felsőoktatási és művészeti igazgatás körében találunk. Ezeknek életét csak az képes bemutatni, aki ismeri a történeti előzményeket és ezek ismeretében hosszabb ideig mintegy benne élt e sajátos területeken.

Szívesen vettük volna, ha a tétel joganyag rendszerbefoglalását és feldolgozását megelőzte volna a közoktatásügyi igazgatásról szóló elméleti bevezetés. Erre szerző dolgozatának tanúsága szerint is, de hosszú tanügyi közigazgatási szolgálata révén mindenképpen alkalmas. Elméleti bevezetés ugyan van és később is találkozunk szétszórtan a gyakorlati közigazgatás alapján leszűrt elméleti fejtegetésekkel, azonban célszerűbb lett volna ezeket egybefoglalni és bővebb fejtegetéseket közölni. Kétségtelen, hogy ez már kívül esik a közigazgatási jog által határolt területen, de mint a folyamodó a dolgozata bevezetésében maga is megállapítja, a vallás- és közoktatásügyi igazgatási jog a háttérben meghúzódó szellemi értékek szolgálatában áll, következésképpen dolgozata jogi rendszerezésének értékét csak emelte volna, ha a dolgozata tárgyául választott jogterület mögötti területekre is bővebben reávilágított volna. Utalunk Fináczy Ernőnek a Magyar Paedagógiában megjelent tanulmányaira és idézzük néhány, ma is időszerű gondolatát: „... miben kell keresnünk a jó tanügyi adminisztrációnak — az egyéni rátermettségen túl — elvi biztosítékát. Hangsúlyozom és ismétlem az 'elvi' jelzőt. A természettől praedesztinált jó adminisztrátorok voltak és lesznek; csak hogy az iskola sorsát egyes kiváló egyéniségek véletlen felbukkanásától nem tehetjük függővé. Ami a tanügyi adminisztráció jóságát biztosítja, az a vezető-, szervező- és alkotóképeség benntermettségein kívül — gondolom — nem lehet más, mint hogy azok, kik az iskolákat kormányozzák (értem országos legfőbb tanügyi hatóságok egyes tanügyi osztályainak közvetlen vezetőit és tagjait), az iskolát ismerjék. Ez az elvi kívánalom nem azt jelenti, hogy ezek az iskolavezetők matematikusok vagy filológusok legyenek; azt sem, hogy az iskolák kormányzói éppen csak valamely iskolanem ügyeiben és viszonyaiban szereztek légyen tájékozottságot; hanem azt, hogy az iskolai életet általában, az iskola szükségleteit, a tanulmányok szervezetét és összefüggését, az iskolai organizmus alkotó elemeit és tényezőit, a tanítói és nevelői hivatás különleges természetét ismerjék, saját tapasztalataikból és saját eleven szemléletükből. Azt hiszem, hogy az iskolai életnek ez a benső ismerete fogja finomítani az adminisztrátor érzékenységét minden felmerülő esettel szemben...“

A dolgozat másik főrészét, — értjük a vallásügyi igazgatást — nagyon szerencsés lett volna azzal bevezetni, hogy az új magyar közjogi berendezkedés, a magyar köztársaság a pozitív istenhitet törvényben ismeri el. Az 1946 : I. tc. bevezetése nemcsak a vallás szabad gyakorlását iktatja az állampolgárok természetes és elidegeníthetetlen jogai közé, de 6. §-a szerint az államfő, a köztársaság elnöke az élő Istenre esküszik. Amint ugyanis előbbi megjegyzésünk utóbbi megállapítás az egyes vallásfelekezetek résznek, ugyanígy ez egyházi berendezését, eltérő eljárását építette volna a mindannyiunk által vallott és hirdetett közös alapra.

Szerző helyesen mutat rá a közoktatásügyi igazgatásban a kettős képzés megokoltságára: „A tankerületi főigazgatói és tanfelügyelői hivatalok fogalmazási (előadó) személyzete tehát jogász (közigazgatási) és tanári (tanítói) képzésű személyekből áll. Ezt az egyébként a vallás- és közoktatásügyi tárca egész berendezésén végigvonuló párhuzamos képzési rendszert a tárca igazgatási feladatainak sajátossága teszi indokolttá. E helyütt nem azt kell keresnünk, hogy melyik képzésű előadó képes jobban megfelelni a tanügyi igazgatás követelményeinek — vannak jogász képzésű előadók, akiknek kitűnő pedagógiai rátermettségük van és viszont —, hanem abból a megfontolásból kell kiindulnunk, hogy a tanügyi igazgatás egyes feladatai kizárólag jogász (közigazgatási jogi), mások tisztán pedagógiai természetűek. Az iskolaszervezés, a tanítószemélyzet személyi és az iskolák dologi ügyei elsősorban jogi, míg az iskola-felügyelet elsősorban pedagógiai feladatok ellátását követeli.“ (13. lap.)

Helyes szerzőnek a közoktatásügyi igazgatás jelenlegi atomizáltságára vonatkozó megállapítása: „Az 1945—46. tanulmányi évtől kezdve az ipari, kereskedelmi és mezőgazdasági alsó-, közép- és középfokú iskolákat, tanfolyamokat stb. (röviden: szakoktatási intézményeket) kivették a vallás- és közoktatásügyi miniszter hatóságából és az illetékes szakminiszterek (iparügyi, kereskedelem- és szövetkezetiügyi, földművelésügyi miniszter) hatósága alá helyezték azokat. A vallás- és közoktatásügyi miniszternek csak a nevelés és közismereti tárgyak oktatásának kérdéseiben való közreműködését biztosították.“ (18. l.) — „Ézzel újból megindult a közoktatásügyi igazgatás atomizálódásának folyamata. Elvi szempontból mind az oktatást, mind igazgatását nézetünk szerint ugyanazon legfőbb hatóság alá kell helyezni. Az állam csak úgy képes oktatás-nevelési feladatainak megfelelni, ha az ezekkel foglalkozó minden intézménye egységes irányítás alatt áll. Ez az elv nem kívánja kizárni a szakszempontoknál az érdekelt szakminiszterekkel egyetértésben való eljárást, ellenben hangsúlyozni kívánja azt, hogy az oktatás és nevelés kérdéseinek irányítása végső fokon ugyanazon alkotmányjogilag felelős tényező kezében összpontosuljon. Végeredményben ez az elsődleges célja és hivatása a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak. Ha pedig az oktatás és nevelés kérdései egy kézben futnak össze, akkor ezek igazgatásának is egy kézben kell lennie.“ (28. l.)

Szerzőnek helyes arányérzékére vall, hogy a szétágazó joganyagról az aránylag kis területen teljes képet tudott nyújtani a vallás- és közoktatásügyi igazgatás minden intézményéről, ezeket jelentőségükhöz méltóan részletesebben vagy vázlatosabban tárgyalta. Szabatos jogász kifejezései alapos jogi készségre utalnak, de ebben mindenestre része van a bírósági joggyakorlatának és közigazgatási gyakorlatának is.

A dolgozat a tudományos módszer helyes alkalmazása, a széles joganyagnak elméleti szempontból kifogástalan rendszerezése, e szakigazgatási jognak az egész közigazgatási joggal való kapcsolata és e kapcsolat értékes kidomborítása által közigazgatási jogi irodalmunkban komoly tudományos munkának minősíthető.

2. *A svájci egyetemek igazgatásának alapvonalai.* Az 1947. esztendő nyarán a vallás- és közoktatásügyi minisztérium megbízásából tanulmányozta a svájci egyetemek rendszerét. E tanulmányainak eredménye a dolgozat. Tárgyalja a svájci egyetemi igazgatás sokrétű (szövetségi, kantoni) szabályait, az egyetemek szervezetét, az egyetemek fenntartását, az egyetemi hallgatóság ügyeit és a tanulmányi ügyeket, végül tanulságos összehasonlítást ad a magyar egyetemek igazgatásával.

3. *Tájékoztató a vallás- és közoktatásügyi és nevelési igazgatási szakvizsga anyagának forrásairól.* Folyamodó a vallás- és közoktatásügyi miniszter kijelölése alapján neveztetett ki annak idején az Országos Gyakorlati Közigazgatási Vizsgabizottság tagjává. A vizsga letételére kötelezett jelöltek részére semmiféle útmutató nem állott rendelkezésre arról a széles területeket magába foglaló nagy joganyagról, amely a vizsga anyagát teszi. A dolgozat a joganyag rendszerezését és feldolgozását adja. A csoportosítás tisztá képet nyújt, mert az élő közoktatásügyi igazgatási joganyagot a különböző jogforrásokból és részben nem is publikált iratok anyagából meríti. Egyébként ez a munka a vizsgára való készülési módszeréről szóló elméleti jellegű bevezetést is foglal magában.

4. *Az állam, a szabad társadalom és a nevelés a cheltenhami kongresszus tükrében.* Folyamodó 1937-ben a vallás- és közoktatásügyi miniszter megbízásából dr. Várkonyi Hildebrand egyetemi ny. r. tanárral együtt vett részt a szóban-

levő kongresszuson. A rövid beszámoló tanúskodik az általános pedagógiai kérdések iránti érdeklődésről és a felvetett gondolatoknak megfelelő formában való feldolgozásáról.

5. „*A magyar egyetemről szóló 1848 : XIX. törvénycikk alkotásának száz-éves évfordulója és az egyetemi tanítótestület fegyelmi joga*“ című dolgozat mutatja, hogy a szerzőt a nagy jogász elmélyedést igénylő joganyag feldolgozására hivatottá tette — jogász felkészültségén, bírósági és ügyészségi gyakorlatán felül — az a körülmény, hogy a vallás- és közoktatásügyi minisztériumban hosszabb ideig a fegyelmi ügyek előadója volt. A dolgozat megjelenése után értékes szolgálatot fog tenni, amikor az egyetemi fegyelmi ügyek évtizedek óta húzódó szabályozása bekövetkezik.

Ez a dolgozat az egyetem központi igazgatásának az 1848 : XIX. törvénycikk után kialakult történetét, azután az egyetemek fegyelmi joghatósága gyakorlásának történetét, a jogvitákat és a fegyelmi jog szabályozására irányuló törekvéseket; az ezidőszerint fennálló helyzetet; a fegyelmi jog kívánatos szabályozását s a külföldi jogszabályokat foglalja össze. Jogász fejtegetései, következtetései helytállóak. Ebben a tanulmányban is a tárgyalt anyagra sok ismeretlen, rejtett s általa kibányászott anyagot vonultat fel. Ha a kérdés tárgyalása aktuális lesz, a dolgozat megállapításait figyelembe kell venni.

6. „*A közigazgatási jog helye a jogrendszerben. A közigazgatás működése*“ című dolgozat a vallás- és közoktatásügyi minisztérium tisztviselői részére tartott továbbképző tanfolyamon elhangzott előadás kézírata. Az 50 gépelt lapra terjedő dolgozat a szerző általános jogász felkészültségéről, egyéb tanulmányait is jellemző jogi szabatosságáról tanúskodik.

Az előadottak alapján előttünk áll Kubinszky Lajos írói és tudományos egyénisége.

Munkássága komoly biztatás a jövőre. A vallás- és közoktatásügyi igazgatás szélesskálájú, sokrétű terület, egymástól elég távol álló ügyeket ölel fel — gondoljunk csak a vallásügyekre, a testnevelésre, az alapítványi ügyekre —, Kubinszky Lajos nemcsak ezen a területen mozog biztonsággal, hanem a közigazgatás más vidékein is. Tételes jogi tudása biztos és hiánytalan. A jogintézmények történetére kellő figyelemmel van, tudása elméleti alapon nyugszik. Az elmélet terén eredményeket remélünk a szerzőtől, mert módszeres munkái az elmélet iránti hajlamáról tanúskodnak.

Számottevő tanítói készsége és az előadásban való jártassága. Már joggyakornok korában az előadások egész sorát tartotta a joggyakornokoknak és ügyvédjelölteknek a bíróságok felügyeleti hatósága alatt működő továbbképző tanfolyamán. Így: „A polgári jogsegélyről“, „Az osztrák-magyar végrehajtási jogsegélyegyezményről“, „A kiadatásról“, „Az európai házasságjogi rendszerekről“, „A hűtlenség büncselekményének új jogi fogalmáról az 1930 : III. törvénycikkben“, továbbá „A katonai büntetőjog és az 1930 : II. törvénycikk“.

A gyakorlati közigazgatási vizsga mindkét felét maga is kitűnő sikerrel letette, majd a közigazgatási jog általános részére és a vallás- és közoktatásügyi igazgatási részre tagja lett a vizsgabizottságnak és egyik leggyakrabban felkért, eredményesen működő cenzorként működött.

Az egységes bírói és ügyvédi vizsgát letette. Jelenleg a Műegyetem Közgazdaságtudományi Karán a vallás- és közoktatásügyi igazgatásnak meghívott előadója.

Folyamodó a francia, német és angol nyelv tudásának birtokában van és több külföldi államban (Svájceban, Franciaországban, Olaszországban, Angliában, Németországban, a Skandináv-államokban) tanulmányutat tett. Hivatalos kiküldetésben nemzetközi kongresszusokon — pl. 1947 nyarán tartott VII. Nemzetközi Közigazgatástudományi Kongresszuson vett részt. Így ismeri a közigazgatástudomány nemzetközi kapcsolatait, az idegen nyelveken megjelent tudományos irodalmat felhasználja és mind irodalmi munkásságában, mind pedig előadásaiban értékesíti.

Mélyen tisztelt Kar! Az 1948. évi március hó 10. napján tartott VI. rendes üléséből 945/1947—48. d. sz. alatt kapott megbízásnak megfelelően, dr. Kubinszky Lajos vallás- és közoktatásügyi miniszteri osztályfőnök úr tudományos dolgozatairól javaslatomat tisztelettel a következőkben terjesztem elő.

A magántanári képesítő szabályzat 10. §-a alapján tisztelettel javaslom, hogy dr. Kubinszky Lajos elismerésreméltó tudományos munkáját a habilitáció alapjául elfogadni és őt a magántanári képesítés további eselekményeihez bocsá-

tani szíveskedjék, mert folyamodó önálló és komoly tudományos dolgozatai a szabályzat 4. §-ában foglaltaknak mindenben megfelelnek és mert folyamodó a közigazgatási jog egész körére kiterjedő széleskörű ismeretei mellett a tudomány önálló művelésére képes, s tőle joggal várható, hogy a tudomány és felsőoktatás terén eredményes tevékenységet fog kifejteni.

Budapest, 1948. április hó

A mélyen tisztelt Kar iránt

kiváló tisztelettel

Dr. Mártonffy Károly
egyetemi ny. r. tanár